

Genetické testování rodičovství u zvířat

Přednáška

Modul no. 1: Precizní chov hospodářských zvířat

Aleš Knoll, Petra Bartoňová

Mendelova univerzita v Brně, Agronomická fakulta

Co-funded by
the European Union

Základní pojmy

parentita: rodičovství

paternita: otcovství

identifikace jedince: určení, že vzorek DNA patří konkrétnímu jedinci (molekulární daktyloskopie)

genetický typ: soubor genotypů (alel) charakteristický a nezaměnitelný pro každého jedince, též *genetický profil*

Co-funded by
the European Union

Určování rodičovství a identifikace jedince u živočichů

- ověření původu a identifikace
- hospodářská zvířata - zákon 154/2000 Sb.
  - prase: určení genetického typu (identifikace) kanců ve šlechtitelských chovech
  - skot: genetický typ před výběrem pro plemenitbu (odchovny býků), ověření a osvědčení původu plemenných býků,
  - koně: ověření a osvědčení původu hříbat po inseminaci (vždy u angl.pln. a klusáka, i když není inseminace)
  - další druhy: pes, exotické ptactvo, chránění živočichové CITES (původ i identifikace)

Co-funded by
the European Union

Význam

Význam v genetice zvířat, forenzní genetice a medicíně

Zvířata:

časté chyby v záznamech

chybné údaje o příbuznosti pro odhad plemenné hodnoty

koupíte zvíře, které nepatří deklarovaným (kvalitním) rodičům

Člověk:

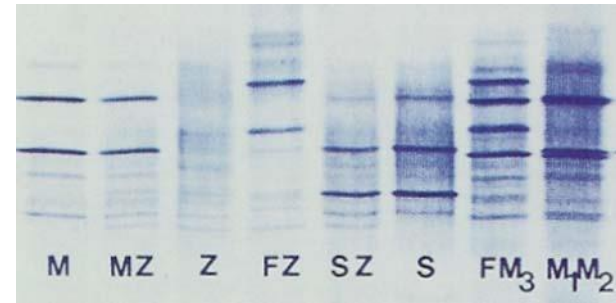
paternitní spory

identifikace pachatele, příp. oběti

transplantace a jiné léčebné postupy, kde rozhoduje příbuznost

Vývoj a použití metod

Dříve: polymorfismu krevních skupin
a bílkovin

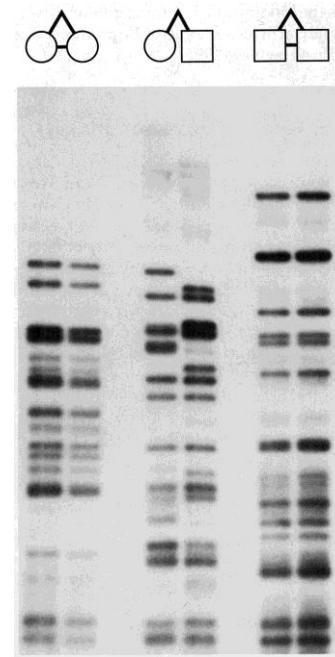
protein IEF

Nově: variabilita DNA (DNA fingerprinting)

- VNTR (variable number of tandem repeats, minisatelite)

Aktuálně:

- STR (short tandem repeats, mikrosatelite)
- SNP (nejnovější, stále častěji používané)

VNTR

Požadavky:

- vysoká spolehlivost zamítnutí a (nebo) potvrzení rodičovství
- relativně snadné a rychlé laboratorní testování
- vysoká reprodukovatelnost
- nejnižší cena

Mikrosatelity

- krátké tandemové repetice složené z mono, di, tri nebo tetra nukleotidových motivů
- vysoce polymorfní $\Rightarrow$ různé alely (5-20)
např. $(GC)_n$ $n = 5-25$ opakování
- délkový polymorfismus, tj. pokud se amplifikuje sekvence s MS pomocí PCR, zjistíme elektroforézou odlišnou velikost fragmentů (alel) danou rozdílným počtem repetic
- označení alely je tedy velikost v bp

Co-funded by
the European Union

Mikrosatelite

(GC)_n
velikost PCR

↓ primer přímý

mikrosatelit

primer zpětný ↓

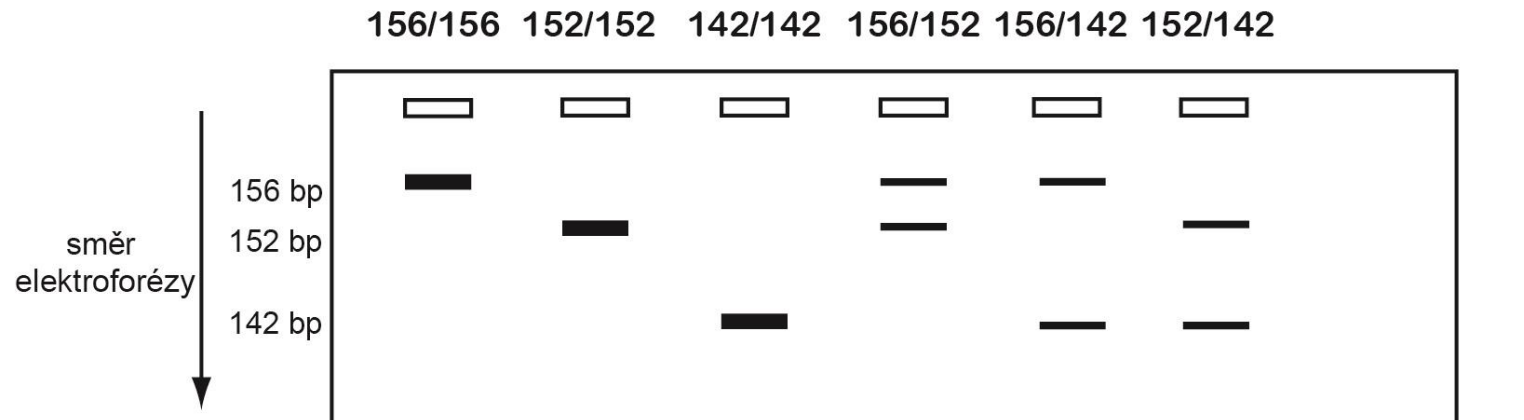
5' **CATTGAATCGGTATCAT**(N)₆₀**AGCGCGCGCGCGCGCGCT**(N)₄₀**ACGTTAATTCATTTCGTG** 3' n=8
152 bp

5' **CATTGAATCGGTATCAT**(N)₆₀**AGCGCGCT**(N)₄₀**ACGTTAATTCATTTCGTG** 3' n=3
142 bp

5' **CATTGAATCGGTATCAT**(N)₆₀**AGCGCGCGCGCGCGCGCGCT**(N)₄₀**ACGTTAATTCATTTCGTG** 3' n=10
156 bp

Schéma PAGE

genotyp

Co-funded by
the European Union

Používané mikrosatelity

Příklady:

Prase (10x) – S0068, S0107, SW24, SW840, SW353, SW936, SW353, S0070, SW72, TNFB

Skot (11x) – TGLA53, TGLA122, TGLA126, TGLA227, ETH3, ETH10, ETH225, BM1824, BM2113, INRA23, SPS115

Koně (17x) – VHL20, AHT4, HTG4, HMS7, HTG6, AHT5, HMS6, ASB23, ASB2, HTG10, HTG7, HMS2, HMS3, ASB17, LEX3, HMS1, CA425

Pes (18x) – AHTk211, CXX279, INU055, REN169018, REN54P11, AHT137, AHTTh260, AHTk253, INRA21, REN169D01, AHT121, AHTTh171, FH2054, REN162C04, REN247M23, FH2848, INU005, INU30

Co-funded by
the European Union

Další panely

- *dravci* 5 MS
- *kozy* 14 MS
- *ovce* 13 MS
- *ostatní* - jeleni, kočky, bobři, nutrie, slepice, husy, lamy

Co-funded by
the European Union

Postup analýzy

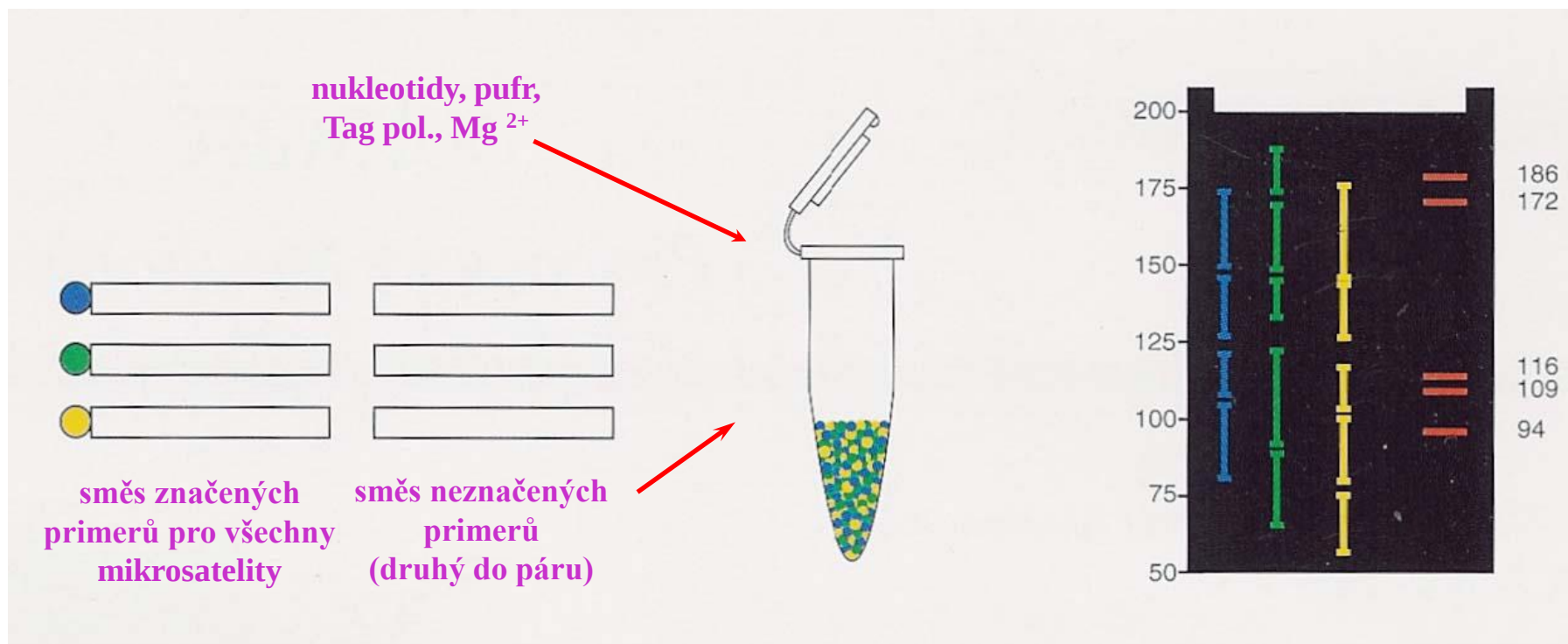
ISAGREED

1. Izolace genomové DNA testovaného jedince
2. Multiplexní PCR - amplifikace panelu mikrosatelitů
3. Fragmentační analýza pomocí fluorescenční kapilární elektroforézy
4. Určení velikosti píků
5. Určení alel jednotlivých mikrosatelitů: rozlišení dle barvy a známého rozsahu alel
6. Vyhodnocení – ověření rodičovství

Co-funded by
the European Union

Multiplexní PCR

Fluorescenční barvy (G5):

FAM - modrá

VIC - zelená

NED – žlutá

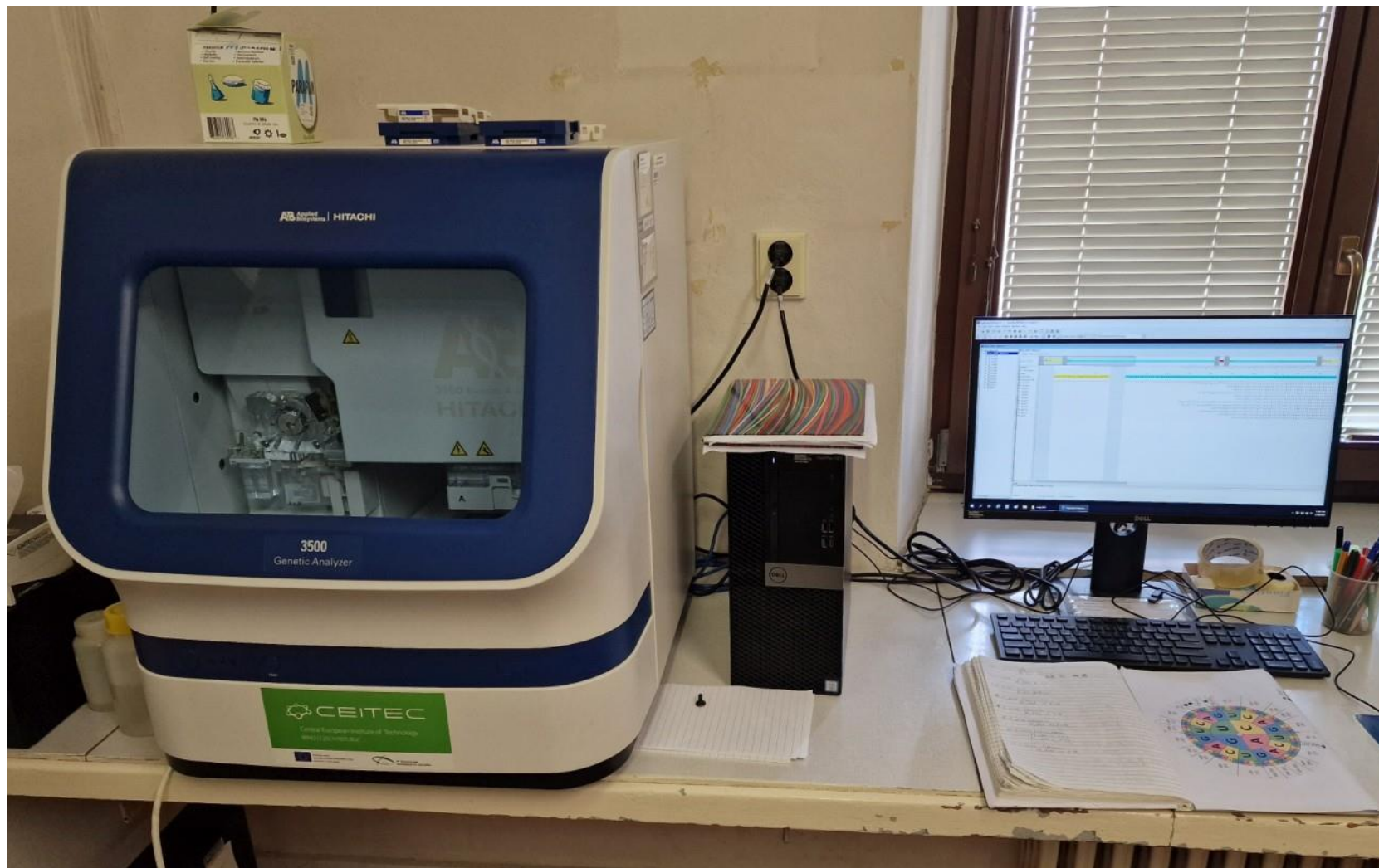
PET - červená

LIZ – oranžová (velikostní standard)

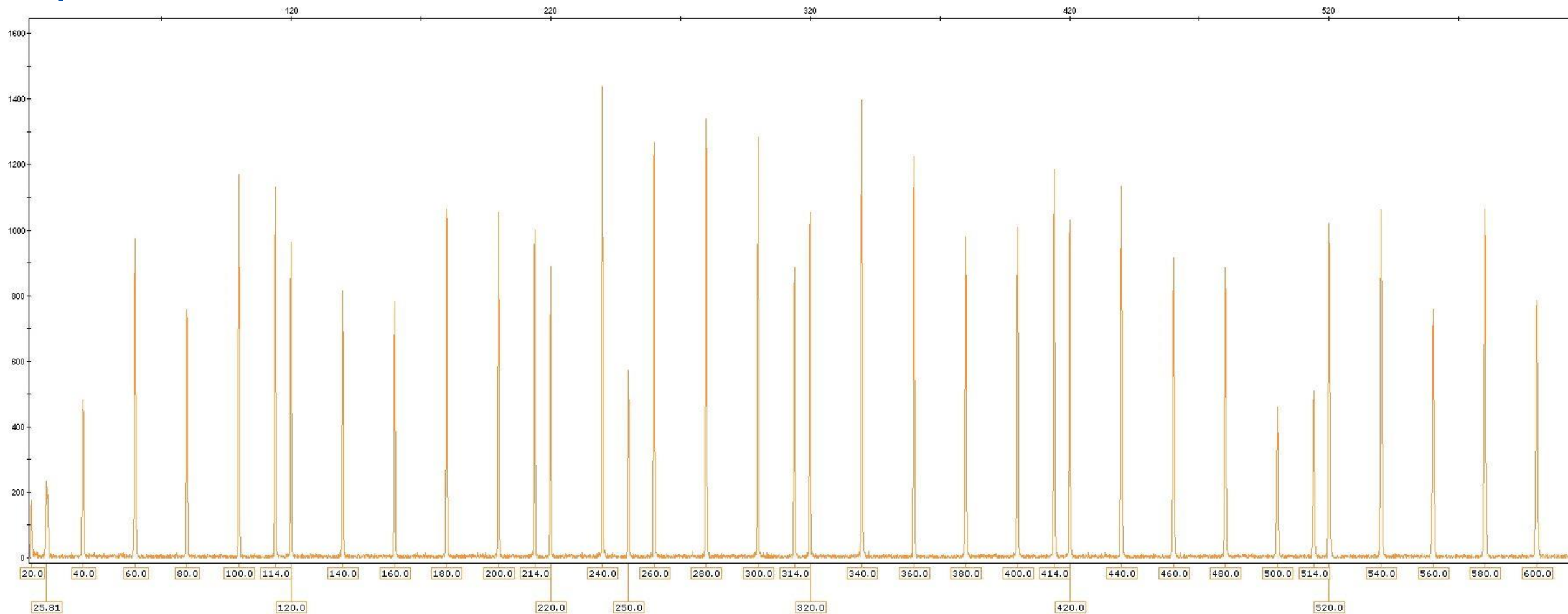
rozsahy velikostí alel různých mikrosatelitů v jedné barvě se nesmí překrývat

Fragmentační analýza

Fluorescenční kapilární elektroforéza na genetickém analyzátoru – rozdělení mikrosatelitů dle velikosti

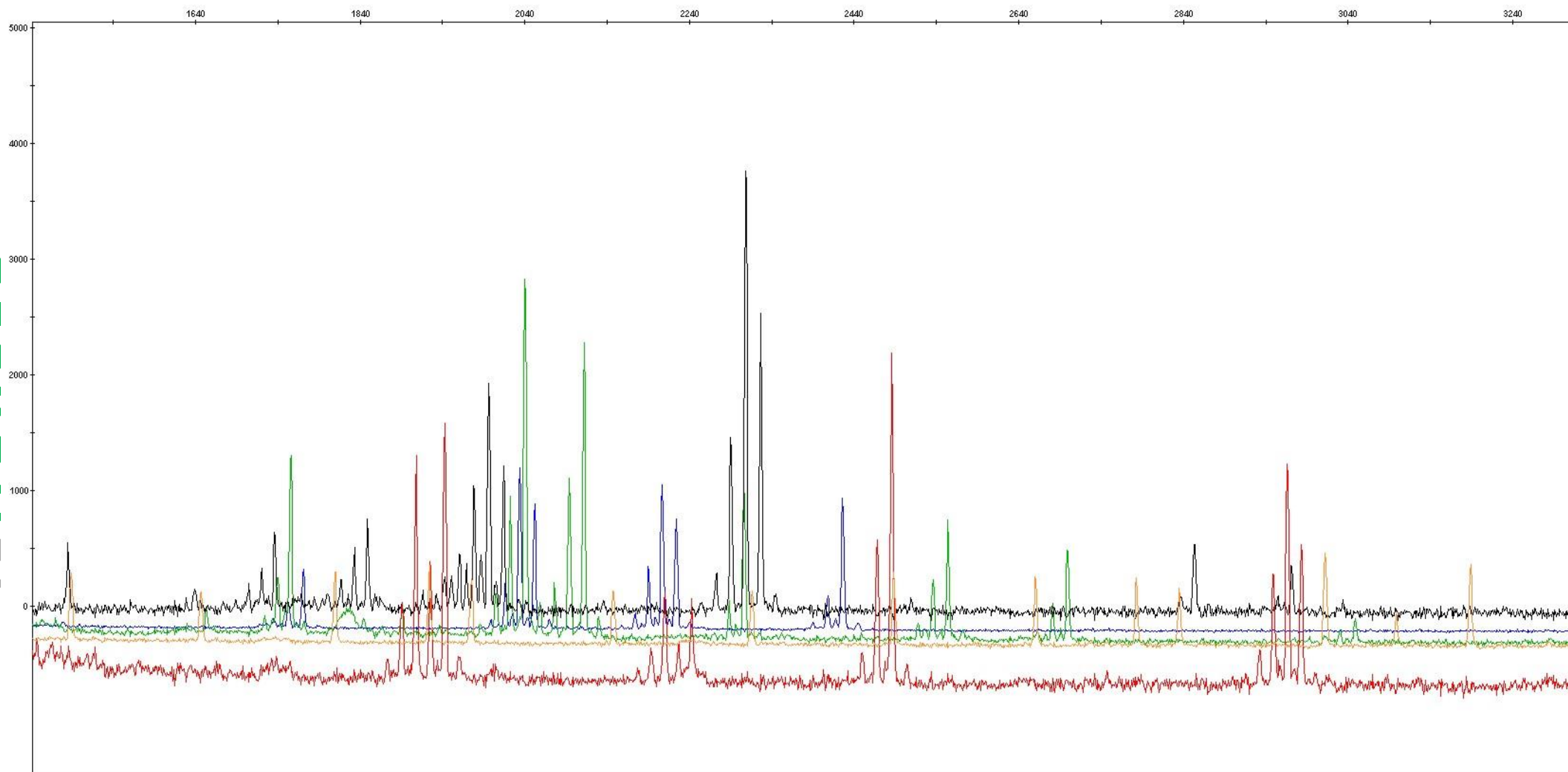
Velikostní standard

Co-funded by
the European Union

Surová data – kapilární elektroforéza

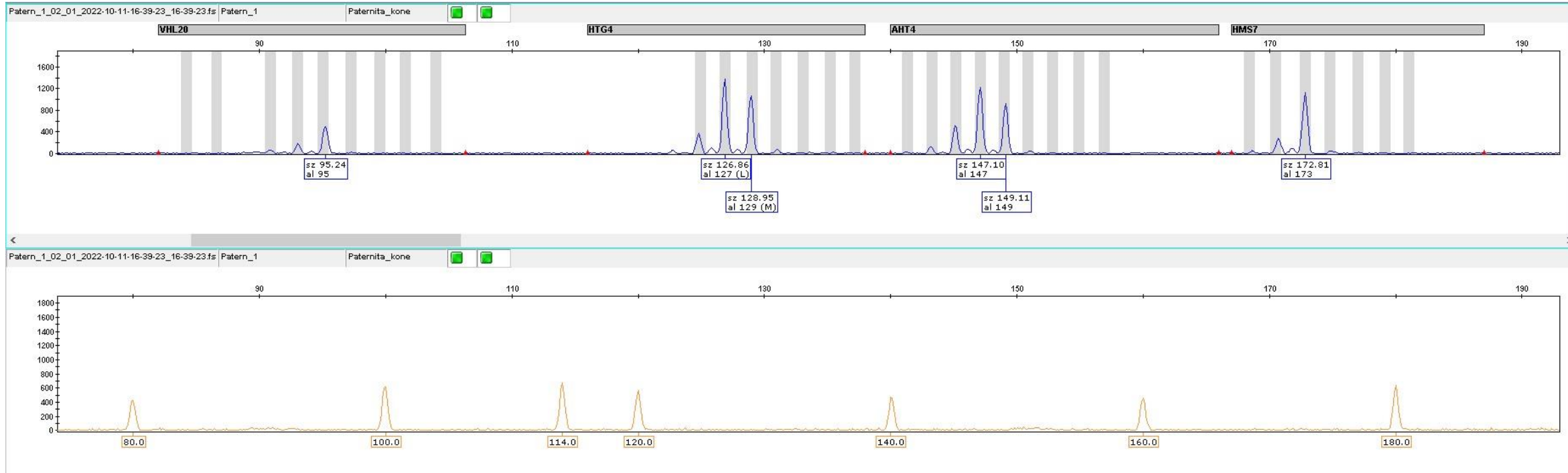
ISAGREED

Co-funded by
the European Union

Vyhodnocení - genotypy

Ukázka jedné z barev (6-FAM) a velikostního standardu (LIZ)

Siedlce University
of Natural Sciences
and Humanities

Mendel
University
in Brno

Czech University
of Life Sciences Prague

Partners:

Děkuji za vaši pozornost!

This presentation has been supported by the Erasmus+ KA2 Cooperation Partnerships grant no. 2021-1-SK01-KA220-HED-000032068 "Innovation of the structure and content of study programs in the field of animal genetic and food resources management with the use of digitalisation - Inovácia obsahu a štruktúry študijných programov v oblasti manažmentu živočíšnych genetických a potravinových zdrojov s využitím digitalizácie". The European Commission support for the production of this presentation does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Aleš Knoll

knoll@mendelu.cz

Co-funded by
the European Union